

LAUSUNTO

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 19/2022 vp)

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

SLL kannattaa hallituksen esittämiä muutoksia opiskeluhooltoon: opiskeluhoollon yhteistyöryhmää hyvinvointialueille, alueellisten opiskeluhooltosuunnitelmien luomista, opiskeluhoollon yhteydenottomahdollisuuksien laajentamista, lähipalveluperiaatteen vahvistamista sekä koulutuksen järjestäjäkohtaisten opiskeluhooltosuunnitelmien sitomista kunnalliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Myös muutokset opiskeluhooltoon liittyvien tietojen kirjaamisesta, rekisterinpidosta ja tietojen salassapidosta ovat kannatettavia.

Tarkemmat perustelut

Alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän perustaminen on uudessa opiskeluhoollon järjestämistavassa erittäin tarpeellista: jotta opiskeluhoollon kokonaisuudesta saadaan toimiva, on yhteistyön oltava saumatonta hyvinvointialueen sekä alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välillä. SLL kiittää, että esityksen luvussa 4.1.2 on mainittu, että yhteistyöryhmässä tulee olla mukana myös opiskelijoiden edustus. SLL kuitenkin muistuttaa, että opiskelijoiden edustajissa tulee huomioida lukiolaisten ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden tasapuolinen edustus.

SLL kannattaa alueellisten opiskeluhooltosuunnitelmien luomista. Tehtävien siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille on alueilla hyvin keskeistä seurata säännöllisesti suunnitelmien toteutumista ja resurssien riittävyttä. Kullakin hyvinvointialueella sijaitsevien koulujen ja oppilaitosten tilanteet ovat moninaisia, joten on myös olennaista, että koulutuksen järjestäjät laativat edelleen omat opiskeluhooltosuunnitelmat, jotka sidotaan jatkossa kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Esityksessä on tuotu luvussa 4.2.4 esiin SLL:llekin tärkeä huomio siitä,

että hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelmaa laadittaessa tulee huomioida alueella sijaitsevien oppilaitosten omissa suunnitelmissa esiin tulevat erilaiset tarpeet ja erityispiirteet. Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman liittämällä kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan lasten ja nuorten hyvinvointityön kokonaisuuden hallinta on selkeämpää ja tuo esiin opiskeluhoollon ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä roolia.

SLL huomauttaa, että päällekkäisiä suunnitelmia laadittaessa alueittain ja koulutuksen järjestäjittäin on erityisen tärkeää huolehtia sekä avoimesta ja selkeästä tiedonkulusta että oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuudesta valmistelu-, päätöksenteko- ja seurantaprosesseissa.

SLL pitää hyvänä, että kirjauksia tietojen kirjaamisesta, rekisterinpidosta ja tietojen salassapidosta täsmennetään ja yhdenmukaistetaan. SLL pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina, sillä opiskeluhoollossa käsitellään myös arkaluonteista tietoa. Opiskeluhoollossa tehtävän tietojen kirjaamisen ja rekisteröinnin sääntelyn onkin oltava mahdollisimman selkeää ja riittävän rajattua, mutta kuitenkin turvata tarpeellisten tietojen hyödyntäminen eri palveluissa. SLL huomauttaa, että tiedonkulun toimintatavat on kuvattava mahdollisimman selkeästi, jotta esimerkiksi opetustoimen ja opiskeluhoollon työntekijöiden väliseen tiedonkulkuun ei jää epäselvyyksiä.

SLL kannattaa esitystä siitä, että oppilaitoksen henkilöstön yhteydenottomahdollisuus laajennetaan koskemaan kaikkia opiskeluhoitolpalveluita. SLL kuitenkin esittää, että yhteydenoton opiskeluhoollon henkilöstöön saisi toteuttaa vain yhteisymmärryksessä opiskelijan kanssa, vaikka tämä lausuntokierroksen jälkeen poistettiin esityksestä. Tämä vahvistaisi opiskelijan osallisuutta, yksityisyyden suojaa ja itsemääräämisoikeutta, sekä vahvistaisi lapsen ja nuoren oikeutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti.

SLL kiittää lähipalveluperiaatteen lainsäädännöllisestä vahvistamisesta esityksessä kaikkia opiskeluhoitolpalveluita koskevaksi. Poikkeuksen muodostavat suun terveydenhuollon palvelut ja muut erikoistutkimukset on perusteltua jättää säännöksen ulkopuolelle. SLL huomauttaa, että matkoista kyseisiin palveluihin ei saisi koitua kustannuksia opiskelijoille.

Eniten SLL:n huoli kohdistuu jo nyt aliresursoituihin palveluihin. Opiskeluhuollon painopisteen tulisi oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan olla ennaltaehkäisevässä työssä, jossa erityisesti opiskeluhuollon psykologeilla ja kuraattoreilla on keskeinen rooli opetushenkilöstön kanssa, mutta käytännössä opiskeluhuollon työntekijöillä ei nytkään ole riittävästi aikaa tai resursseja toimia lainmukaisesti. Uudistuksessa on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että palvelut pysyvät lain tarkoittamalla tavalla oppilaitoksissa tai erikoispalveluiden osalta muutoin helposti saavutettavissa ja säädetyistä sitovista henkilöstömitoituksista pidetään kiinni. SLL vaatii, että opiskeluhuollon psykologeille ja kuraattoreille varmistetaan edellytykset aktiiviseen osallistumiseen oppilaitosten arkeen ja ennaltaehkäisevään työhön, sen suunnitteluun ja toteuttamiseen oppilaitoksissa. Opiskeluhuollon muotoutuminen yhtenäiseksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi edellyttää tätä.

Helsingissä 4.3.2022

Lukas Virtala
Puheenjohtaja

Matti Mannonen
Pääsihteeri

Lisätietoja:

sosiaalipoliittinen asiantuntija Iiris Hynönen, 050 377 7729, iiris.hynonen@lukio.fi